

Schrijver Auke Hulst: 'Lange tijd dacht ik: ik heb mijn recht op een kind voorgoed verspeeld'

Met *De Mitsukoshi Troostbaby Company*, over een robotmeisje dat troost moet bieden, stak Auke Hulst (46) tot zijn eigen verbazing alle critici in zijn zak. En nu wenkt eindelijk het grote lezerspubliek. 'Ik koos voor een vrouw, maar een hypotheek is nog een brug te ver.'

Dirk Leyman 30 april 2022, 03:00

Auke Hulst, gedoodverfde favoriet voor de Libris Literatuurprijs: 'Optimisme is een gevaarlijk iets.' ©Valentina Vos

Auke Hulst heeft ervaring met uitpuffende bezoekers. Halsbrekend steil zijn de trappen naar zijn Amsterdamse bovenwoning. En als je dan toch het arendsnest vierhoog bereikt, sta je geheid even op je benen te zwijmelen. Hulst verkneukelt zich. "Ik weet meteen hoe het met ieders conditie zit", klinkt het, terwijl hij me verwelkomt met een vuistje. Het is verrassend lumineus en ruim in het appartement, dat een weerspiegeling is van zijn passies, als (reis)schrijver maar ook als muzikant, fotograaf én literatuurcriticus van Japanse of Angelsaksische literatuur. Vlak bij de eettafel hangt een zelfgemaakte foto van Haruki Murakami, die hij als enige Nederlandse journalist ooit interviewde. "Mijn huis is een voortzetting van mijn hoofd met andere middelen", laat hij zich ontvallen.

Hulst oogt een tikje terughoudend. Of toch minstens op zijn hoede. Maar dat verandert snel. Al beschouwt hij zichzelf wel als "een sombere natuur" en "een controlefreak", geeft hij toe. "Ik heb een drang naar perfectionisme."

In het ruim 600 pagina's tellende, knap vormgegeven *De Mitsukoshi Troostbaby Company* tart Hulst met verve de wetten van de roman. Deze mengeling van memoir, scifi, tijdreis en alternate history is een intertekstuele echokamer, meeslepend, vol aankruisbare formuleringen en nergens hermetisch. Een leeservaring die je niet snel vergeet.

We zijn 2032 en het hoofdpersonage, de eenzame schrijver 'Auke van der Hulst', deelt zijn leven nu met een hyperintelligent, 7-jarig robotmeisje. De uit Japan afkomstige Scottie (genoemd naar de dochter van zijn lievelingsauteur Scott F. Fitzgerald) biedt hightechtroost, nadat de auteur zijn ongeboren kind verloor door de abortus van zijn ex-vriendin. Een ingreep waar hij het niet eens mee was. Maar 'Auke' begrijpt evenmin waarom dat verlies er zo inhakt. 'Is het redelijk te treuren om een toekomst die zich niet voor zal doen?' Uiterst gedetailleerd brengt Hulst ook de *near future dystopia* consequent tot leven, terwijl zijn alter ego terugkeert in de tijd, om te zorgen dat het kind alsnog het licht ziet. Hulst doet er niet flauw over: "Dit gaat terug op een autobiografisch gegeven. En dat verdriet schrijnde andere, oude wonden uit mijn jeugd open. Dit boek verkent in feite ook alle timbres van rouw."

Het zoemt rond dat u dé grote favoriet bent voor de Libris Literatuurprijs. Hoe voelt dat, na zoveel

jaren schrijven in de luwte?

“O ja, waaruit maak je dat op? Ik heb die vaststelling zelf maar één keer gelezen, in *De Groene Amsterdammer*, bij monde van Kees 't Hart. Dat geeft genoeg, natuurlijk. Maar ik weet ook wel dat hij van mijn werk houdt én het prima besprak. Ik ben – hoop ik – toch ook wel een betere schrijver geworden met de jaren. Ik denk dat ik een redelijke kans maak.”

Je hoorde ook zeggen: de vaste waarden en geijkte reputaties hebben afgedaan.

“Wie weet heeft een aantal van die grote namen deze keer gewoon niet hun beste werk afgeleverd? Op Peter Terrin na, die had ik er met *Al het blauw* wel op verwacht. Zonder twijfel blijft de Libris uiterst belangrijk voor de levensvatbaarheid van je boek. Ik was ongelooflijk opgelucht toen ik hoorde dat ik op de shortlist stond. En blij. Wat erg atypisch is voor mij, geef ik toe. (*schamper lachje*)

“Anderzijds hebben nominaties wel aan betekenis verloren. Vooral winnaars tellen nog: dat is het blockbustereffect. Zeker is dat de oude Auke Hulst ongelooflijk zou zitten stressen. Maar nu kwam mijn bruiloft ertussen, perfect getimed, om mezelf wat af te leiden. Voor mijn geestelijke gezondheid is dat uitstekend. Dat huwelijk is sowieso een van de beste ideeën die ik ooit heb gehad.”

In 2012 liep het serieus mis: uw toenmalige uitgever Meulenhoff was *Kinderen van het ruige land* vergeten in te zenden voor zowel de Gouden Boekenuil als de Libris. Toen ging u toch door het lint?

“Euh... ik vatte dat niet filosofisch op, om het zacht uit te drukken. Ik ben na dat akkefietje naar een andere uitgever gestapt. *Kinderen van het ruige land* was mijn doorbraakboek en daar vestigde ik best veel hoop op. Het lag dicht bij me, heel autobiografisch over hoe ik opgroeide in een familie die buiten de werkelijkheid leefde. Ik had me altijd voorgenomen: ik ga rare boeken schrijven én daar een publiek mee vinden. Dat was aan het gebeuren. En toen op zo'n onverwachte manier tegenwind krijgen... daar had ik last van, ja.”

©Valentina Vos

Dat gevoel is nu wellicht grondig weggespoeld door alle lofzangen op *De Mitsukoshi Troostbaby Company*. Had u die zien aankomen?

“Nee, want het is natuurlijk een compromisloos boek. Ik rekende op een paar hele goeie maar ook op een paar hele slechte recensies, genre *you love it or you hate it*. Dus ik ben wel verbijsterd, ja. Dat je in *de Volkskrant* te horen krijgt dat je ‘tot nader order’ een magnum opus hebt geschreven, dat kan wel tellen. Al acht de recensent van dienst het dus mogelijk dat ik dit boek nog zal overtreffen.” (*lacht*)

De Mitsukoshi Troostbaby Company kende zeer lange ontkiemingsfases, zegt Hulst. Dat komt, zegt hij, omdat er “altijd verschillende boeken tegelijk in mijn hoofd proefdraaien, zij het niet altijd

bewust". Tot op het moment dat 'het tijdelijke wordt gefixeerd in barnsteen van taal, ook al zou het beter zijn het te laten vergaan', zoals hij in de roman noteert. Het verleden laten stollen gebeurt bij Hulst met omzichtige bewegingen.

"Dit boek is verrezen uit één krachtig beeld, zo'n twaalf jaar geleden: een man die kijkt naar zijn slapende robotkind. Toen wist ik totaal niet wat ik ermee aan moest. En eerlijk? Ik was er ook een tikje bang voor. Ik merkte dat ik helemaal niet klaar was om dat verdriet over dat nooit geboren kind een plek te geven, al was ik er wel omheen aan het dansen. Het zaad van het idee moest nog groeien in mijn hoofd. Pas in een veel later stadium ga je op een veel rationeler manier naar je verhaalstof kijken."

En die was immens, tot hij zelfs een schaduwboek had. "Ik verzamel materiaal, ik genereer zinnnetjes, ik noteer korte gesprekken en aforismen. Een krankzinnige hoeveelheid. Voor dit boek van uiteindelijk zo'n 200.000 woorden had ik een even groot volume aantekeningen. En toch vroeg ik me nog af: is dat vatbaar genoeg om een boek mee te maken?"

Niet verbazingwekkend dat er zich een stoet aan thema's schuilhoudt in *De Mitsukoshi Troostbaby Company*. Zijn we in staat ons leven over te doen en fouten uit het verleden zomaar recht te zetten? 'De catalogus van gemiste kansen, van bijna-liefdes en gefnuikte plannen neemt alle kamers van de tijd in, behalve de cel waarin we leven', schrijft Hulst. Hoe moet je als man omgaan met verdriet en verlies, van een kind, maar ook van ouders en geliefden? En er zijn rondspokende, moeizaam te verdrijven angsten.

"De hoofdfiguur heeft niet de juiste capaciteit om het verleden te accepteren. Door het hele boek zindert de vraag hoe schadelijk dat onvermogen is. Daarom gaat hij het proberen recht te zetten door het te herhalen én het meteen beter te doen: in het échte leven – het leven van de schrijver Auke van der Hulst – door een robotkind aan te schaffen ter vervanging van een misgelopen kind, en door in Van der Hulsts roman *De lasso van de tijd* alter ego Kaj tijdreizen te laten maken met het doel de loop van de geschiedenis te veranderen."

Het zijn synchrone verhalen die elkaar versterken maar elkaar ook attaqueren. En het valt op: dat middenstuk is veel sensueler én erotisch geladen.

"Twee vormen die omcirkelen hoe het is om je bij een verlies neer te leggen. Of niet. Want ook schrijven is een vorm van niet-aanvaarden, van verzet. Bovendien worstelde ik ermee dat iets omcirkelen met de pen een vorm van geweld kan zijn. Je put uit het geleefde leven, dat je deelt met anderen, wier geschiedenis je je toe-eigent. Koloniseert. Dat kan pijnlijk zijn voor je omgeving. Daar kreeg ik steeds meer moeite mee. Is dat wel van mij, mag ik dit zomaar? Een worsteling die uiteindelijk deel van het boek is geworden."

Het onverwerkte verlies van het ongebooren kind door de abortus spookt door alle verhaallijnen, in zover dat Scottie het substituut moet vormen. 'Ik ben de vader die niet werd. Wat iets anders is dan iemand zijn zonder kinderen. Ik, kind zonder vader, nu vader zonder kind', staat er. Een nauwelijks beroerd thema in de hedendaagse literatuur, stelde Hulst vast. "En waarover zelden gesproken wordt. Dat wringt. Toch hebben heel veel mannen deze vormen van verlies meegemaakt. Ik zat in een stormachtige relatie met een vrouw, je kent het wel: je kunt niet zonder elkaar en niet met elkaar. Toxisch, noemen ze dat nu, geloof ik. En er was een zwangerschap in het spel die op haar initiatief beëindigd werd. In eerste instantie voelde ik mij daar vooral intens schuldig over. En ik was geneigd om de schuld buiten mezelf te plaatsen.

"Maar na verloop van tijd begon ik me af te vragen: wat is mijn eigen aandeel in dit debacle? Ik had van dat ongebooren kind buitensporig verdriet, ik had er meer last van dan ik zelf redelijk vond. Ik wilde onderzoeken waarom. Er staken echo's op van ouder verlies, waarmee ik niet in het reine

was.”

Hulst doelt hier op de tergende eenzaamheid in zijn jeugd, op de vroege dood van zijn vader op 43-jarige leeftijd waarover hij uitgebreid schreef in het reisessay ‘Vaderdagen’ uit *Motel Songs*. Hulst was zelf amper acht jaar. Zijn onstuimige vader, mateloze, slordige non-conformist met anti-autoritaire inslag, maar ook met veel geheimen (“de ijsberg die vrijwel geheel onder water schuilt”) én zijn moeder die er helemaal niet voor hem was, maar in een helemaal losgezongen universum vertoefde.

“Mijn werk is in feite een grote klankkast, een megaboek. Thematisch grijp ik vaak terug naar gasbelgebied Oost-Groningen, de plek waar ik vandaan kom, de plek waar ik ben opgegroeid. Ik zoek steeds nieuwe vormen om te onderzoeken wat zich daar voordeed. Aan de ene kant probeer ik genadeloos te zijn, maar aan de andere kant ook enige barmhartigheid voor mezelf op te brengen. En in het verlengde daarvan: stilaan ook voor diegenen om me heen.

“Ik had gehoopt dat deze roman bepaalde gesprekken mogelijk zou maken over mannen en rouw. Dat ik stiekem te horen zou krijgen van mannen: het is fijn dat je dat opschrijft. Maar dat is niet zo. Tijdens lezingen zijn de persoonlijke vragen vooral van vrouwen afkomstig.”

Zelfs wie niets weet van die autobiografische achtergronden, zal dat bij het lezen van *De Mitsukoshi Troostbaby Company* niet aanvoelen als een gemis. Hulst zingt er zich los van, overstijgt het spitsvondig én met grote literaire kracht. En de lezer wordt op sleeptouw genomen in dat prismatische universum, met ‘mise en abyme’ én spiegeleffecten. “Literatuur is sowieso het werk van een illusionist en de lezer mag zich nooit bewust worden van de truc”, denkt Hulst. “En hoe verder het beschrevene van onze werkelijkheid ligt — zoals in de sciencefictionachtige passages — hoe meer elementen er zijn die de betovering kunnen doorbreken. Toch moet ook dat altijd geloofwaardig voelen.”

Hij grinnikt als hij eraan terugdenkt. “Het was bijvoorbeeld ontzettend leuk om dat schaduwoeuvre te verzinnen voor dat alter ego, met voetnoten en al. Ik ben dol op het verzinnen van fictieve titels. Al die boeken die ik nooit zal hoeven te schrijven, maar door het neerschrijven van de titel toch een beetje bestaan. Als je de wereld van 2032 consistent wilt maken, is het niet logisch alleen uit boeken of liedjes van vóór 2021 te citeren. Nee, dan moet je er nieuwe, nog onbestaande bedenken.”

Waren er periodes van wanhoop waarin u vreesde: dit breng ik nooit tot een goed einde?

“Zeker, want dit was met afstand het zwaarste boek dat ik ooit heb gemaakt. Ik kampte na een relatiebreuk met depressieve periodes, kreeg vlak voor de komst van de eerste vaccins te maken met een stevige covidinfectie, en ik miste mijn deadline doordat het boek monsterachtige proporties aannam. Een deadline missen is voor mij een *very big deal*. Ik ging er alleen maar harder van werken, ten koste van mijn gezondheid.

“Ik denk dat mijn redacteur zich zorgen heeft gemaakt. Over mij en over het boek. Al was het maar omdat ze jarenlang niks van dat boek te zien kreeg. Ik moet schrijven met de ruimte om alles te proberen én te falen, en dat kan ik alleen als niemand meekijkt. Een boek als dit, dat op tig manieren kan mislukken, voelt tijdens het maken simpelweg te kwetsbaar. Uit zelfbescherming probeer ik meelezers weg te houden én de spookverschijningen van eventuele toekomstige lezers en recensenten. Wat vrij goed lukte, omdat het niet eens zeker was of het ooit zou verschijnen. Ik heb meermaals overwogen tegen mijn uitgever te zeggen: dit is een slecht idee, sorry, we doen het niet.”

Waarom zat er zoveel tijdsdruk op?

“Die legde ik mezelf op. Ik heb ontzettend veel haast en dat komt juist door het feit dat mijn vader amper 43 jaar is geworden. Ik kamp al mijn hele leven met een enorm besef van de beperktheid van mijn tijd. Gek genoeg is dat nu stilaan beter, omdat ik ouder ben geworden dan mijn vader. Dat zorgt voor een soort opluchting.”

Maar ook op andere terreinen voelt Hulst dat heilige vuur. Zijn woonplek – met nogal prominent een piano – getuigt ook van zijn andere passie: die van songsmid. “Bij de muziekgroep die ik met mijn broer vorm, liggen er nog duizend liedjes te wachten om opgenomen te worden. Ook dáár wil ik geen tijd verliezen; ze moeten er snel komen.”

‘Ik had me altijd voorgenomen: ik ga rare boeken schrijven én daar een publiek mee vinden.’ ©Valentina Vos

De Mitsukoshi Troostbaby Company is een on-Nederlands boek: “Misschien omdat mijn referentiepunten altijd de Amerikaanse of de Japanse literatuur zijn”, denkt Hulst. “Al is dat niet uit dedain voor de Nederlandse.” Op haast vloeiende wijze schuift en schaakt hij met sciencefiction, vol subtiele tonaliteiten. “Ik maak er geen geheim van dat ik sciencefiction bedrijf. En dat is voor veel Nederlandse lezers een drempel, omdat ze daar heel duidelijke vooroordelen over koesteren. Hun idee daarover is nog steeds gebaseerd op *Star Wars*, wat de facto niet eens sciencefiction is maar sciencefantasy. Tja.”

Toch kun je er niet omheen dat sciencefiction veel meer ingeburgerd is geraakt in de hedendaagse literatuur. Vanwaar die bekoring?

“Dat heeft te maken met de wereld waarin we leven. Er is die klimaatproblematiek, die je terugvindt in recente boeken van Nederlandse collega’s als Erik Rozing of Eva Meijer. Wij worden nu eenmaal allemaal gedwongen om over de toekomstige tijd na te denken. Daardoor sluipt het veel makkelijker de mainstreamliteratuur binnen. Zie maar wat Michel Houellebecq in *Anéantir* doet.”

Hulst, die me even laat grasduinen in zijn sciencefictioncollectie van Philip K. Dick tot Robert Heinlein, ziet ook technische verklaringen. Even een kort geschiedenislesje: “In de Amerikaanse literatuur is sciencefiction al veel eerder salonfähig. Vergeet niet dat het daar begonnen is als losstaand pulpgenre, in 1919 en met glorietijden in de jaren 40 en 50. Veel schrijvers zijn daar mee opgevoed, zoals Michael Chabon en Jonathan Lethem. En dat kruipt in hun werk. In Nederland gaf uitgeverij Meulenhoff het genre pas armslag met zijn pockets vanaf 1967. We lopen gewoon achter. Ik ben daarmee opgegroeid en nu sluipt het in mijn werk. Ik vond het een hele uitdaging om de vier hoofdgenres van de sciencefiction hier te verwerken: een robotverhaal, een tijdreisverhaal, een

alternatieve geschiedenis en een *near future dystopia*.”

Niet alleen sciencefiction maar ook slimme, gedachterijke robots duiken tegenwoordig slag om - slinger op. Bij Nobelprijswinnaar Kazuo Ishiguro, bij Ian McEwan, bij Jeanette Winterson en zelfs bij Adriaan van Dis en Hanna Bervoets. Is er dan toch sprake van een trend?

“Die robotopmars is heel logisch, omdat onze wereld doordrenkt raakt van kunstmatige intelligentie. Er worden steeds meer sociale robots ingezet in allerlei sectoren zoals in de ouderenzorg, vooral in Japan. Om de simpele reden dat er heel veel ouderen zijn en te weinig mensen om voor hen te zorgen. Daar verrichten die heel goed werk. Oudere mensen in de gehandicaptenzorg slagen erin warme gevoelens te ontwikkelen voor hen en de robots te bezielen. Dat raakt ook hier ooit ingeburgerd.”

Vindt u dat een toe te juichen evolutie?

“Het is als met alle technologie: die is waarde vrij, mensen bepalen of het goed of slecht is. Je kunt kernenergie opwekken maar ook een kernbom lanceren. Als het om kunstmatige intelligentie gaat, moet je heel goed nadenken wat je ermee aanvangt. En dat gebeurt nu niet, want er is een bom geld mee te verdienen. Wie aan de touwtjes trekt, heeft die kennis niet, want die is heel - specialistisch. Dat zag je bijvoorbeeld bij die Facebook-verhoren in de Amerikaanse Senaat, door politici die van toeten noch blazen wisten over de digitale wereld. Toch moeten juist zij de beslissingen nemen. Dat is onthutsend.”

Specialisten zitten tegenwoordig al sneller in het verdomhoekje. Je zag het in de pandemie. Eerst werden virologen ingehaald als verlossers, maar toen ze een onwelkome boodschap brachten, werden ze gecancelled of afgefakkeld.

“Ja, want de basishouding van de meeste mensen is: als het a/ te ingewikkeld wordt of b/ te veel energie kost om je in te verdiepen, of c/ te veel gaat kosten om erover na te denken, ja, dan willen we er liever niet over nadenken. Dat zie je bij de klimaatproblematiek. Maar je merkt het ook op microniveau. Wanneer heb jij voor het laatst een gebruiksaanwijzing gelezen? Daarom maken ze die gebruiksvoorwaarden zo absurd lang, omdat niemand ze leest. En je uit pure ergernis maar gewoon ‘akkoord’ klikt. Ze willen niet dat je nadent.”

In de omgang van de verteller met de bijdehante en schrandere Scottie – het robotmeisje gemodelleerd naar genetische karakteristieken van de foetus – zitten heel tedere aspecten. Hoe moeten we omgaan met vermenselijkte robots?

“Ik wilde zeker dat liefdevolle en zachte laten zien, omdat het bezielen belangrijk is: het vermogen van de mens om iets levends in het dode te zien. Of dat nu een robot, je auto of je eigen spullen zijn. Kijk maar naar muzikinstrumenten. Ik ken muzikanten die uiterst zorgzaam met hun gitaren omgaan. Je zou willen dat die zorgzaamheid zich naar alle domeinen uitstrekt. En is bezielen ook niet de tovertruc van de literatuur, het bezielen van tekens en papier? Maar ook literatuur is niet onschuldig, hoor. Het kan ten goede of ten kwade gebruikt worden.”

Met welke attitude loert u zelf naar die *near future*? Ook met enige angst en beven?

“Er is veel reden tot pessimisme, ik denk trouwens dat optimisme een gevaarlijk iets is. Ik hoorde onlangs iemand zeggen: ‘Optimisme is een privilege en een manier om jezelf een vrijbrief te geven om nergens hoeven over na te denken.’ Ja, daar zit wel wat in. Hoewel ik het op veel vlakken somber inzie, ben ik een hoopvolle pessimist.”

Wat moeten we ons daar concreet bij voorstellen?

“Ik geloof dat mensen het vermogen hebben om het tijt te keren, als we héél erg ons best doen. We

moeten er goed van doordrongen zijn dat het er slecht uitziet. Maar pessimisme mag ons handelen niet verlammen. We gaan een tijd tegemoet met conflicten over voedsel, over water, terwijl de onvrijheid toeneemt én de technologische methoden om dat te onderbouwen sterker zijn geworden. Kijk maar naar wat er nu met covid in Shanghai en China gebeurt, erg verontrustend. Besef dat je technologie kunt gebruiken om je autocratie dicht te timmeren, maar ook om de klimaatthematiek aan te pakken.”

Hoe kijkt u trouwens naar de manier waarop abortus tegenwoordig weer de politieke gemoederen beroert? Niet alleen in Polen, bijvoorbeeld, maar ook als strijdpunt van extreemrechts.

“Ik heb me daar enorme zorgen over gemaakt. Omdat ik 100 procent geloof in de keuzevrijheid van de vrouw over haar lichaam. Ik ben dus helemaal niet kritisch over het recht op abortus. Maar dat neemt niet weg dat je verdriet kunt hebben over dat weggenomen kind. Als vrouw, maar ook als man. En dat het een ingrijpende gebeurtenis is en blijft. Wanneer je dat heikele thema aanroert in een roman, dreig je meteen een pion in een politieke discussie te worden, waarbij vooral de tegenstanders uit rechtse hoek zich roeren. O god, dacht ik, straks gaan ze mij tot medestander in hun strijd bombarderen! Omdat ze het boek niet goed gelezen hebben. Daarom wil ik het nog een keertje benadrukken: het recht op abortus moet te vuur en te zwaard verdedigd worden. Het is ook moreel verwerpelijk, zo’n verbod, omdat die vrouwen anders weer bij engeltjesmakers langs moeten. En de gezondheidsrisico’s immens groter worden.”

De fotografe voegt zich intussen blijmoedig bij ons (“Prima licht, hier!”), de donkere geschiedenis- en toekomstwolken drijven weg én het gesprek meandert naar zijn finale bedding. Toch dobbert die eeuwige spanning tussen bezeten schrijven en de eisen van het gewone leven nog even boven. De *Mitsukoshi Troostbaby Company* zorgde daarbij onmiskenbaar voor een kentering, bekend Hulst. “Schrijven heeft me gered en mijn leven gevormd. Maar je betaalt er ook een prijs voor”, beseft hij. “Soms is het een kwade kracht. Het neemt heel veel ruimte in en het creëert ook een soort parallelle wereld: je gedachtewereld, de wereld van boeken waar de ander geen toegang toe heeft en zich in jouw aanwezigheid als een buitenstaander voelt. Je moet een partner hebben die daarmee om kan.”

Nu bent u zelfs voor het eerst getrouwd?

“Nu ja, het belang van ruimte maken voor de ander is in de loop van de jaren duidelijker geworden. Ik heb het grote geluk dat ik nu iemand getroffen heb die zelf ook creatief is, ruimte nodig heeft en ruimte kan geven. Dat is veel minder een strijdsituatie. En je kunt die strijd met zachte hand voeren maar ook met veel wapengekletter. Dat is wat in eerdere relaties nog weleens gebeurde. En dat maakt natuurlijk veel kapot.”

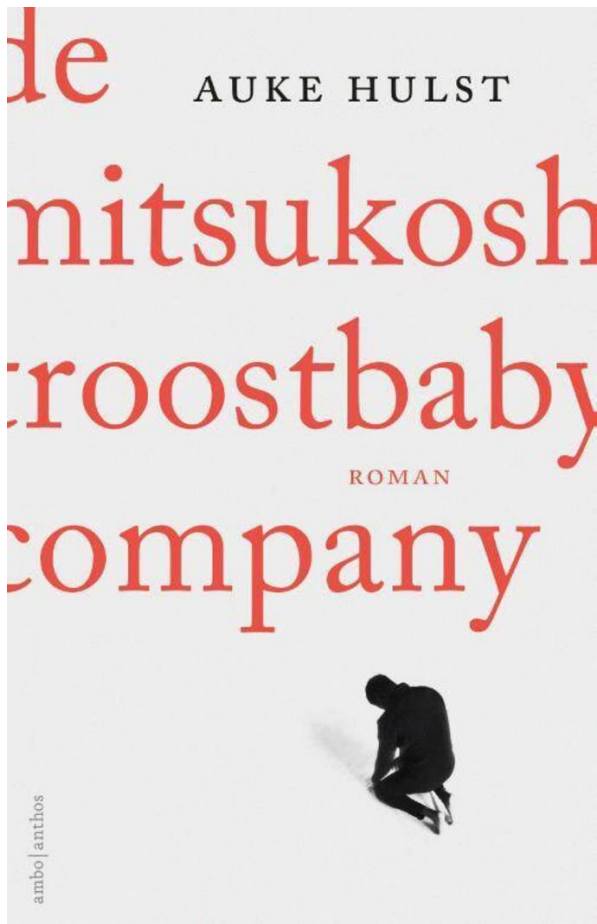
U wees er al eerder op dat die abortus het hele vraagstuk van kinderen als het ware voor u ‘besmette’, met een effect op latere relaties?

“Lange tijd dacht ik: ik heb mijn kans op het vaderschap misgelopen en mijn recht op een kind voorgoed verspeeld. Dat is best een ingewikkelde boodschap om over te brengen in een nieuwe relatie, waar iemand misschien wél graag een kind wil. Ik sta nu steviger in dit vraagstuk. Het is weer bespreekbaar, ja.”

En ten slotte: ‘Kiezen is een van de allermoeilijkste dingen van leven’, zei u in een interview in *De Standaard*. ‘Voor mijn werk kan ik dat makkelijk, rücksichtslos, maar keuzes die een nieuwe, onbekende en bijgevolg enigszins beangstigende werkelijkheid beloven, liggen moeilijk, zoals een hypotheek.’ Is ook daar de hemel uitgeklaard?

“Voor iets kiezen is ook tégen iets kiezen. Je kiest één pad maar je laat ontelbare andere links

liggen. En o, dat is zo moeilijk (*grijpt naar zijn hoofd*). Ik heb nu gekozen voor een vrouw. Maar die hypotheek is nog een brug te ver. We blijven ook apart wonen, dat heeft te maken met de enorme woningcrisis die in Amsterdam woedt. Wij werken allebei thuis. De hoeveelheid ruimte die we samen nodig hebben in deze stad is niet haalbaar. Zeker niet als je moet drijven op twee bescheiden schrijversinkomens.” (*lacht*)

Auke Hulst, 'De Mitsukoshi Troostbaby Company',

Ambo-Anthos, 608 p., 26,99 euro. ©rv

Volkskrant:

Auke Hulst, genomineerd voor de Librisprijs: 'Ik dacht nog: misschien moet dit boek helemaal niet gedrukt worden'

Over iets meer dan een week weet schrijver Auke Hulst of hij de Libris Literatuurprijs 2022 krijgt voor zijn roman *De Mitsukoshi Troostbaby Company*. 'Waarschijnlijk zit ik totaal in de put als ik niet win. Misschien ook als ik wél win.'

Laura de Jong 28 april 2022, 15:13

Auke Hulst: 'Ik schrijf vanuit een tekort, een wond. Lang heb ik me aan de misvatting vastgehouden dat applaus dat kan genezen. Maar toen ik de Bob den Uyl-prijs won, was ik daar precies een kwartier blij mee.' ©Valentina Vos

Op een *Minoes*-achtige zolderverdieping woont schrijver Auke Hulst. Vanuit zijn keukenraam doemen de 17de-eeuwse Amsterdamse trap-, hals- en klokgevels op als in een filmdecor. De Koepelkerk en in de verte de Dam, dichterbij de daken van de Haarlemmerstraat en de Brouwersgracht.

Hulst zit in zijn wittebroodsweken, hij trouwde vorige week met Revka Bijl, ook schrijver, ze debuteerde twee jaar geleden bij uitgeverij Nieuw Amsterdam. Het kinderboek *Minoes* las zij hem voor, vertelt Hulst. 'Ze lijkt op Minoes, ze heeft dezelfde rode haren en katachtige uitstraling. En ik leef als een soort Tibbe, tikkend achter mijn bureau.'

Hulst (1975, Hoogezand-Sappemeer) brak tien jaar geleden door met de autobiografische roman *Kinderen van het Ruige Land* (2012). Over een gezin op het Groningse platteland, een jonggestorven vader en een disfunctionele moeder die de vier kinderen grotendeels aan hun lot overlaat. Hierna volgden onder meer *En ik herinner me Titus Broederland* (2016), *Motel Songs* (2017), een reisboek over een roadtrip van Philadelphia naar San Francisco, en *Zoeklicht op het gazon* (2018), een psychologische roman over Richard Nixon waarvoor hij de prijs voor Beste Groninger Boek ontving.

In november verscheen *De Mitsukoshi Troostbaby Company*. Over een getroebleerde sciencefictionschrijver met de naam Auke van der Hulst, die zich niet kan neerleggen bij de abortus van zijn ex-vriendin en zijn in de kiem gesmoorde vaderschap. Jaren later, in 2032, schaft hij daarom een 7-jarige robotdochter aan, Scottie, aan wie hij zich hecht alsof ze van vlees en bloed is.

De Mitsukoshi Troostbaby Company is genomineerd voor de prestigieuze Libris Literatuurprijs 2022, die op 9 mei wordt uitgereikt. In het juryrapport staat: 'Ondanks de complexe opzet van deze

roman (...) raak je als lezer volledig in de ban van schrijver Auke van der Hulst en zijn hartveroverende robotdochter Scottie. De geweldige dialogen tussen vader en dochter maken dit ogenschijnlijk zo onwaarschijnlijke verhaal geloofwaardiger dan je voor mogelijk had gehouden. *Wie De Mitsukoshi Troostbaby Company* na zeshonderd pagina's dichtslaat, hangt uitgeteld in de touwen maar heeft wel een onvergetelijke literaire reis gemaakt.'

Denkt u dat u gaat winnen?

'Ik reken nergens op, maar het zou fijn zijn, al was het maar vanwege de betaalbaarheid van onze huwelijksreis naar Japan.'

Is deze prijs belangrijk voor u?

'Voor mijn werk wel. Om een groter publiek te bereiken en een levensvatbare carrière te hebben. Maar voor mijn gevoel van eigenwaarde is het niet meer zo belangrijk als vroeger. Vier jaar geleden was dat anders. Ik kreeg toen voor *Motel Songs* de Bob den Uyl-prijs toegekend voor het beste reisboek van het jaar. Dat was een leerzame dag. Net als veel schrijvers schrijf ik vanuit een tekort, een wond. Lang heb ik me aan de misvatting vastgehouden dat applaus dat kan genezen. Maar toen ik de Bob den Uyl-prijs won, was ik daar precies een kwartier blij mee.

'Daarna werd ik heel somber, omdat het toch niet bracht wat ik ergens diep van binnen had gehoopt, qua zieleheil. Uiteindelijk ben ik zelfs bij het diner weggegaan en thuis in mijn eentje een voetbalwedstrijd gaan kijken, het was tijdens het WK in 2018. Dus ik weet dat ook de Librisprijs niets zal repareren. Dat zeg ik nu. Maar waarschijnlijk zit ik totaal in de put als ik niet win. En misschien dus ook als ik hem wél win!'

Hebben recensies ook zo'n invloed op uw gemoedstoestand?

'De slechte recensies geloof je en de goede niet. Deze keer waren er geen heel slechte recensies.'

Volkskrant-recensent Maarten Steenmeijer noemde *De Mitsukoshi Troostbaby Company* uw magnum opus. Ziet u dat zelf ook zo?

'Daar was ik blij mee, maar het is ook een *kiss of death*. Je wilt toch verder, zonder dat het gevoel bestaat dat het waarschijnlijk bergafwaarts is. Maar volgens mij zei Steenmeijer 'tot nader order', dus hij ziet mogelijkheden.'

Maar ziet u het zelf ook zo?

'Ik heb nog niet genoeg afstand van dit boek om het te kunnen duiden. Het is wel het boek waar het meeste in zit. Maar ik denk dat *En ik herinner me Titus Broederland* het betere boek is. Meer een onontkoombare eenheid. Eigenlijk moet je me dit pas over vijf jaar vragen. Ik ben nog aan het bijkomen van het schrijven van de *De Mitsukoshi Troostbaby Company*, het heeft me bijna gesloopt. Niet eerder heb ik zo hard gewerkt.'

U heeft er drie jaar over gedaan?

'Ja, vooral het laatste half jaar was niet gezond. Ik was gestresst. Ik kreeg mijn hartslag zelfs niet meer naar beneden, hoewel dat ook door een stevige covidbesmetting kan zijn veroorzaakt. Het was ook de eerste keer dat ik mijn deadline heb gemist, *a very big deal* voor iemand zoals ik. Het voelde als falen.

'Vlak voor het verscheen heb ik nog gedacht: misschien moet het wel helemaal niet worden gedrukt. Ik had geen enkel idee meer of wat ik had gemaakt complete waanzin was, en of het moreel wel te rechtvaardigen was om over zoiets intiem te schrijven dat ook een ander aangaat. Dus vervolgens werd ik weer gestresst over hoe het zou worden ontvangen.'

Wist u van tevoren dat het een dikke pil van zeshonderd bladzijden zou worden?

‘Nee, ik dacht aan vierhonderd. Maar de lengte wordt eigenlijk pas bepaald op het moment dat je begint: door het tempo en het ritme van je eerste zinnen. Je kunt dan niet opeens halverwege compacter en sneller schrijven. Die olietanker is te water gelaten en vaart.’

Hoe omschrijft u dit boek?

‘Het is compromisloos, vol gas, complex, ambitieus en het had op honderd manieren kunnen mislukken.

‘Los van het feit dat dit gaat over iets dat in mijn leven is gebeurd – mijn misgelopen vaderschap – is het ook fictie. Ik noem het zelf schertsend autobiografische sciencefiction. Al is het label sciencefiction een commerciële doodskus. Maar ik loop daar niet voor weg.’ Lachend: ‘Want ik ben zelfdestructief. Nee, hoor! Dit is sciencefiction en ik heb zo veel gehad aan sciencefiction, het heeft mijn leven gevormd, dat ik het heel achterbaks van mezelf zou vinden om me daar nu met *dédain* van af te keren.’

Waarom houdt u zo van sciencefiction?

‘Het begon als een vorm van escapisme in mijn tienerjaren. Ik ben opgegroeid in een onveilige situatie waarin het fijn was om naar een andere wereld te kunnen vluchten. Maar wat ik er nu fijn aan vind, is de testopstelling: je kunt iets onderzoeken op een andere manier dan gewoon via de werkelijkheid.’

De Mitsukoshi Troostbaby Company speelt zich af in 2032, u heeft die wereld tot in de puntjes uitgedacht. Hoe heeft u het aangepakt?

‘Een van de voordelen dat ik veel sciencefiction heb gelezen in mijn leven, is dat mijn brein is afgericht op ‘world-building’, zoals dat heet. Niet alleen: hoe bouw je zo’n wereld? Maar ook: hoe vertel je daarover op een natuurlijke manier?

‘Vaak gaat dat fout bij niet-sciencefictionschrijvers die sciencefiction gaan schrijven: dat ze van alles gaan uitleggen. Heel lelijk.’ Hij rommelt in zijn boekenkast en trekt een oude pocket tevoorschijn. ‘Hier. *Double Star* uit 1956, van de Amerikaanse schrijver Robert A. Heinlein, een rechtse rakker, maar ook een meester in het terloops introduceren van zijn werelden. Eerste zin: *If a man walks in dressed like a hick, acting like he owns the place, he is a spaceman*. We vallen met onze neus in een tijd, een plaats, een wereld, maar ook in een toon die de cynische verteller typeert. En dat alles in één zin. Dat terloopse, dat natuurlijke is het geheim – want voor iemand in die wereld is de wereld een vanzelfsprekendheid.’

©Valentina Vos

Waarom wilde u dit boek schrijven?

‘Al mijn werk is onderzoek: zelfonderzoek en onderzoek naar de wereld waarin ik leef. Ik ga schrijven op het moment dat ik ergens nog geen chocola van kan maken, dat ik nog vragen heb. Ik heb best lang last gehad van wat er toen is gebeurd. Dat ik op het punt stond vader te worden en dat het niet doorging. Het was een destructieve relatie.

‘Mijn ex had misschien ook wel gelijk om dat besluit te nemen, om het niet door te laten gaan, maar het voelde voor mezelf als falen. Twaalf jaar geleden ben ik al begonnen aan dit verhaal, maar toen was het veel te vroeg. Je kunt pas gaan schrijven als je er afstand toe hebt, het moet geen therapie zijn. Nu was het juiste moment.’

Zoals u het nu omschrijft, klinkt het alsof u voornamelijk voor uzelf schrijft.

‘Ja, alleen maar.’

U denkt niet aan een lezer?

‘Op een gegeven moment wordt de lezer wel een reëel gegeven. Maar het begint bij mezelf. Dat is altijd zo geweest, ik schrijf al vanaf dat ik 12 was. Op een zeker moment, dat is met alle kunst zo, vergroei je met wat je doet. Schrijven is voor mij ook identiteitsvorming. Ik schrijf dus ik besta.’

Het verdriet van mannen na een abortus is niet vaak beschreven in de literatuur.

‘Nee, sowieso is verdriet van mannen niet vaak beschreven. Al heeft P.F. Thomése mooi geschreven over het verlies van zijn kind. Aanvankelijk maakte ik me zorgen dat het als een anti-abortusboek zou worden opgevat, dat is gelukkig niet gebeurd. Want ik ben net als de hoofdpersoon uitdrukkelijk voor de vrije keus van de vrouw.’

In uw roman zegt de hoofdpersoon: ‘Kinderen zijn een kans op dienstbaarheid. Waardoor ik nog scherper zie hoezeer mijn ouders daarin tekort zijn geschoten.’ Geldt dit ook voor u?

‘Ja, mijn moeder was sinds het overlijden van mijn vader – twee dagen voor mijn 8ste verjaardag – voornamelijk met zichzelf bezig. Ze was vaak weg en liet ons aan ons lot over. Dat heeft veel ruimte gegeven: niemand lette op ons. Maar het heeft sociaal ook sporen nagelaten. Er kwamen bijvoorbeeld veel deurwaarders langs, daar word je als kind angstig van. En als je in zo’n gezin opgroeit, word je, zonder dat je het zelf doorhebt, ook een beetje raar. En daardoor word je weer gemakkelijker gepest.

‘Ik kreeg uiteindelijk last van sociale angst. Toen ik 20 was, had ik bijvoorbeeld dit gesprek met jou niet kunnen voeren. Onmogelijk, die afspraak was nooit gemaakt.’

Veel van uw boeken gaan zijdelings over uw jeugd. Is die vermenging van fictie en non-fictie kenmerkend voor de hedendaagse Nederlandse literatuur?

‘Ik ben slecht op de hoogte van de Nederlandse literatuur. Niet uit snobisme, maar voor *NRC* schrijf ik over Amerikaanse en Japanse literatuur. Dus daar richt ik me voornamelijk op. Ik volg Nederlandse literatuur zijdelings. Maar ik zie inderdaad dat grenzen tussen genres vervagen. Er is ook veel sciencefiction doorgedrongen tot wat mainstreamliteratuur heet te zijn. Denk aan Rob van Essen, Hanna Bervoets en Aafke Romeijn. Zelfs Adriaan van Dis begint ermee, met zijn *Klifi*. Het moet niet gekker worden!’

Ben u door het schrijven van dit boek anders gaan denken over ouderschap?

‘Het heeft het belang onderstreept van veiligheid, zekerheid, eerlijkheid. Waar ik veel onderzoek naar heb gedaan, is ouders van geadopteerde kinderen die moeite hebben om te vertellen dat de kinderen geadopteerd zijn. Door het schrijven van dit boek ben ik me bewuster geworden van de schade van de leugen. Een van de dingen waar mijn moeder veel last van heeft, is dat ze liegt zonder dat ze dat zelf doorheeft. Voor een kind met zo’n moeder betekent het dat je op drijfzand leeft.

‘Maar dit is de eerste keer dat ik een boek vanuit het perspectief van de ouder heb geschreven. Dit bedenk ik nu ik zo met jou praat. Hiervoor schreef ik altijd vanuit het perspectief van de kinderen. Misschien is dat dus wel de grootste verschuiving... Ook in zelfbeeld.’

Auke Hulst: 'Ik loop niet weg voor het label sciencefiction. Dat genre heeft me gevormd. Het zou achterbaks zijn me daar nu met *dédain* van af te keren.' ©Valentina Vos

In uw roman schrijft u: 'Uit de aanslag op mijn toetsenbord valt op te maken dat ik geen toets vaker gebruik dan de backspace-toets. Schrijven is niet schrappen maar je bedenken: alles durven en dan weghalen wat daardoor ten onrechte op de pagina is beland.' Werkt u zelf ook zo?

'Ja, precies zo. En ik zit ook net zo vaak in bad als het hoofdpersonage. Het was eerst nog dikker omdat ik maximalistisch schrijf. Zonder rem, óók over seks en geweld. Later heb ik alles wat *too much* was weer weggehaald.

'Ik schrijf daarnaast niet-chronologisch. Een stukje aan het einde, een stukje in het midden dan weer een stukje aan het begin. Het is een grote chaos, en vervolgens hoop je dat je het bij elkaar krijgt als je het gaat straktrekken, zoals je veters straktrekt. Maar vaak staat bijna alles al op de goede plek. Ik laat tijdens het schrijven niemand meelesen, ik lever altijd complete boeken in.'

U schrijft: 'Niets in het universum is statisch, en als literatuur iets laat zien dan is het hoe dingen zich ontvouwen. Dat maakt literatuur waardevoller dan filosofie, die vaak in de val trapt van formuleren hoe iets is.'

'Van bepaalde wetenschap leer je veel over hoe het universum in elkaar zit, maar als je wilt weten wat het betekent om mens te zijn dan heb je geen betere leerschool, los van het leven zelf, dan literatuur. Want het leven is iets dat gebeurt en het is niet iets dat is. En wij zijn allemaal meer proces dan een hard gegeven.'

Uw hoofdpersonage zegt dat schrijven zijn redding is geweest. Is dat voor u ook zo?

'Honderd procent, het heeft vorm en richting aan mijn leven gegeven. Zonder die richting had het ook helemaal verkeerd kunnen aflopen. Bonus van de manier waarop we zijn opgegroeid, is dat niemand ooit tegen ons zei dat iets niet kon. Niemand heeft gezegd: je weet toch dat bijna geen

enkele schrijver van schrijven kan leven, ga een vak leren. Als dat zo was geweest, had ik het waarschijnlijk niet geprobeerd. Of dat een ramp was geweest voor de Nederlandse literatuur weet ik niet, maar voor mij persoonlijk wel.'

©Ambo Anthos